

Dr hab. Michał Mariański, prof. UWM

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

ORCID: 0000-0001-6212-914X

e-mail: michal.marianski@uwm.edu.pl

Instytucje konsultacyjne wspomagające pracę organów nadzoru nad rynkiem finansowym we Francji

Consulting institutions supporting the work of financial market
supervisory authorities in France

Streszczenie

Instytucjonalny aspekt organizacji nadzoru nad rynkiem finansowym w dobie globalizacji światowej gospodarki oraz wyzwań, jakie wraz z postępem technologicznym się pojawiają, jest w dzisiaj jednym z kluczowych elementów bezpieczeństwa finansowego każdego państwa. Tym samym celem niniejszego artykułu będzie analiza dość specyficznego, bo nie w pełni scentralizowanego systemu nadzoru nad rynkiem finansowym we Francji, ze szczególnym uwzględnieniem tzw. instytucji konsultacyjnych uregulowanych w Kodeksie monetarnym i finansowym. Powyższe pozwoli na lepsze zrozumienie modelu dwufilarowego nadzoru, w ramach którego główny organ nadzoru, tzn. Autorité des marchés financiers (AMF), uzupełniany jest nie tylko przez organ pomocniczy w postaci Autorité de contrôle prudentiel et de résolution (ACPR), ale również przez szereg instytucji konsultacyjnych. Powyższy aspekt, niebędący wcześniej przedmiotem pogłębionych analiz, pozwoli dodatkowo na refleksję dotyczącą weryfikacji tezy o potencjalnej implementacji części francuskich wzorców do modelu nadzoru nad rynkiem finansowym w Polsce.

Słowa kluczowe: prawo francuskie, rynek finansowy, nadzór

JEL: K22, K29

Abstract

The institutional aspect of the organization of supervision over the financial market, in the era of globalization of the world economy and the challenges that arise with technological progress, is today one of the key elements of the financial security of every country. Thus, the purpose of this article will be to analyse a rather specific, because not fully centralized, system of supervision over the financial market in France, with particular emphasis on the so-called consultative institutions regulated by the Monetary and Financial Code. The above will allow for a better understanding of the two-pillar supervision model, under which the main supervisory authority, i.e. the Autorité des marchés financiers (AMF), is supplemented not only by the auxiliary body in the form of the Autorité de contrôle prudentiel et de résolution (ACPR), but also by a number of consulting institutions. The above aspect, which has not been previously the subject of in-depth analyses, will also allow for reflection on the verification of the thesis on the potential implementation of some French models to the model of financial market supervision in Poland.

Keywords: French law, financial market, supervision

Wstęp

Sposób organizacji instytucjonalnych aspektów nadzoru nad rynkiem finansowym jest bardzo istotnym czynnikiem wpływającym na możliwość zapewnienia bezpieczeństwa prawnego w dość specyficznym środowisku, które poza

wzajemnym przenikaniem się norm prawa i ekonomii naczynowane jest również transgranicznością (Mariański, 2020, s. 225). Owa transgraniczność, rozumiana jako powiązanie danego stosunku prawnego z więcej niż jednym obszarem prawnym, powoduje, iż coraz większego znaczenia nabierają badania porównawcze (Tokarczyk, 2008, s. 25), które po-

zwalają na przedstawienie sposobów organizacji nadzoru nad rynkiem finansowym w różnych państwach. Tym samym wybór prawa francuskiego do takiej analizy nie jest przypadkowy, gdyż polski ustawodawca w przeszłości często wzorował się na prawie francuskim nie tylko w zakresie regulacji cywilistycznych, ale również w odniesieniu do rynku kapitałowego¹. W tym kontekście zasadne staje się pytanie o to, czy byłoby możliwe – a jeżeli tak, to w jakim stopniu – skorzystanie z francuskich wzorców również w zakresie sposobu organizacji szeregu instytucji konsultacyjnych wspomagających nadzór nad rynkiem finansowym.

W ramach organizacji nadzoru nad rynkiem finansowym francuski ustawodawca przyjął nieco inny model niż jego polski odpowiednik. W Polsce Komisja Nadzoru Finansowego (KNF) pełni rolę jedynego skonsolidowanego organu nadzoru nad całym rynkiem finansowym (Nadolska, 2014, s. 201). We Francji natomiast nadzór jest sprawowany przez dwa organy, tzn. przez *Autorité des marchés financiers* (AMF) jako organ główny oraz *Autorité de contrôle prudentiel et de résolution* (ACPR) jako organ pomocniczy (Mariański, 2023, s. 38).

Warto zwrócić uwagę również na jeszcze jeden aspekt, a mianowicie polski ustawodawca kwestie organizacji nadzoru uregulował w kilku aktach prawnych, podczas gdy jego francuski odpowiednik wszystkie regulacje umieścił w jednym akcie prawnym, czyli Kodeksie monetarnym i finansowym (*Code monétaire et financier* – dalej: CMF). Tak też w księdze VI wspomnianego kodeksu (Livre VI: *Les institutions en matière bancaire et financière*) wprowadzono tytuł I dotyczący instytucji właściwych w zakresie reglamentacji i kontroli (*Titre Ier: Les institutions compétentes en matière de réglementation et de contrôle*), w ramach którego w rozdziale IV i rozdziale V uregulowano będące przedmiotem niniejszego opracowania instytucje konsultacyjne (art. od L614-1 do L615-1 CMF). Na uwagę zasługuje również fakt, iż do 2015 r. istniało aż siedem takich instytucji, natomiast w chwili obecnej pozostały jedynie trzy.

Przed przystąpieniem do opisu zakresu działania czterech instytucji konsultacyjnych istniejących przed 2015 r. oraz trzech instytucji istniejących obecnie autor w ramach wprowadzenia przedstawi jeszcze zarys dwufilarowego modelu nadzoru nad rynkiem finansowym we Francji, którego sposób funkcjonowania bardzo przypomina lata 2006–2008 w Polsce, kiedy to obok KNF funkcjonowała jeszcze Komisja Nadzoru Bankowego.

Dwufilarowy system nadzoru we Francji

Jak już nadmieniono, dwufilarowy system nadzoru we Francji składa się z *Autorité des marchés financiers* jako organu głównego oraz *Autorité de contrôle prudentiel et de résolution* jako organu pomocniczego.

Główny organ nadzoru (AMF) został utworzony w 2003 r. i w chwili obecnej funkcjonuje w pierwotnej formie jedynie po drobnych korektach organizacyjnych z 2021 r.² Organ ten wraz z organem wspomagającym

(ACPR) tworzy system instytucjonalnego nadzoru nad rynkiem finansowym we Francji, w ramach którego zdecydowano się na oddzielenie od nadzoru nad całym rynkiem finansowym nadzoru nad instytucjami bankowymi (Mariański, 2023, s. 2).

Oryginalną nazwę głównego organu nadzoru można przetłumaczyć na język polski jako Najwyższy Urząd Nadzoru nad Rynkami Finansowymi (Mariański, 2020, s. 239). Stanowi on *de facto* bezpośredni odpowiednik polskiej KNF. Szczegółowe kompetencje, skład i zasady funkcjonowania *Autorité des marchés financiers* zostały uregulowane w art. od L621-1 do L621-35 Kodeksu monetarnego i finansowego. Urząd ten ma status niezależnej i autonomicznej finansowo instytucji publicznej, której głównym zadaniem jest zapewnienie ochrony oszczędności zainwestowanych w instrumenty finansowe, standardów informacji dla inwestorów oraz prawidłowego funkcjonowania rynków instrumentów finansowych (Mariański, 2016a, s. 65). Szczegółowe kompetencje tego organu zostały już przez autora opisane w ramach innego opracowania (Mariański, 2016b, s. 2), niemniej nie różnią się one istotnie od kompetencji polskiej KNF, z tym jednak zastrzeżeniem, że z uwagi na dwufilarowy system nadzoru zdecydowano się na ustawowe wprowadzenie obowiązku współpracy między organami nadzoru oraz określono zasady przeciwdziałające powstaniu konfliktu kompetencji między nimi.

Pomocniczy organ nadzoru (ACPR) został utworzony niespełna 10 lat od powołania AMF, na mocy ustawy z 2013 r.³ Tym samym po tej dacie nastąpiło formalne wydzielenie nadzoru nad sektorem bankowym oraz procesem przymusowej restrukturyzacji (Swaczyna, 2017, s. 114). Wspomniany wyżej organ pomocniczy w wielu aspektach przypomina funkcjonującą w Polsce do 31.12.2007 r. Komisję Nadzoru Bankowego, która była funkcjonalnie bardzo blisko związana z Narodowym Bankiem Polskim (Gronkiewicz-Waltz, 2015, s. 4). Pomocniczy organ nadzoru nad rynkiem finansowym we Francji w dosłownym tłumaczeniu na język polski można określić mianem Najwyższego Urzędu ds. Kontroli Ostrożnościowej, Restrukturyzacji i Uporządkowanej Likwidacji. Urząd ten ściśle współpracuje ze strukturami francuskiego Banku Centralnego Francji (*Banque de France*), opierając się zwłaszcza na jego systemach informatycznych (Quiquerez, 2022, s. 107). Dodatkowo w literaturze francuskiej wskazuje się, iż impulsem do powstania omawianej instytucji, której nadrzędnym celem uczyniono sprawowanie lepszej kontroli nad działalnością bankową, były zmiany na poziomie Unii Europejskiej w tym zakresie, a w szczególności stworzenie Europejskiego Organu Nadzoru Bankowego (EBA) (Perron, 2021, s. 109).

Instytucje konsultacyjne przed 2015 r.

Jak już wskazano we wstępie do niniejszego artykułu, do 2015 r. istniało aż siedem takich instytucji konsultacyjnych, natomiast na skutek reform odpowiednio z 2003 r.⁴,

2008 r.⁵ oraz z 2015 r.⁶ cztery z instytucji konsultacyjnych zostały zlikwidowane.

W pierwszej kolejności należy zaznaczyć, iż do 2003 r. we Francji działały dwie instytucje konsultacyjne w postaci Krajowej Rady ds. Kredytów i Tytułów Finansowych (Conseil national du crédit et du titre) oraz Komitetu Konsultacyjnego (Comité consultatif).

Krajowa Rada ds. Kredytów i Tytułów Finansowych działała na podstawie dawnego art. L614-4 raz L614-5 CMF. Artykuły te stanowiły, iż Rada posiadała własne środki finansowe na swoją działalność, a jej Sekretarza Generalnego powoływał Minister Gospodarki z listy co najmniej trzech nazwisk zaproponowanych przez Radę. Organ ten mógł dodatkowo powierzać niektórym swoim członkom określone misje oraz powoływać grupy robocze lub studyjne. Mógł też zwrócić się do Banque de France i właściwych władz o dostarczenie mu, z zastrzeżeniem zachowania tajemnicy zawodowej, informacji przydatnych do wykonywania jego misji zwanej analizą sytuacji na rynku kredytów i tytułów finansowych. Podkreślenia wymaga, iż użyte w nazwie tej instytucji sformułowanie *titre* odwołuje się do jednej z najszerzych kategorii instrumentów, jakie mogą być przedmiotem transakcji na rynku finansowym (Lemonnier & Mariański, 2017, s. 181).

W działaniu Komitetu Konsultacyjnego zastosowanie miał dawny art. L614-6 CMF, który stanowił, iż zadaniem komitetu było badanie problemów dotyczących relacji między instytucjami kredytowymi a ich klientami oraz proponowanie wszelkich stosownych działań w tym zakresie, w szczególności w formie opinii lub rekomendacji ogólnych. Komitet składał coroczne sprawozdania do Krajowej Rady ds. Kredytów i Tytułów Finansowych, które były następnie upubliczniane. Komitetowi przewodniczyła osoba wybrana ze względu na swoją wiedzę z zakresu bankowości i finansów, a resztę członków stanowili w równej liczbie przedstawiciele instytucji kredytowych i przedstawiciele klientów instytucji finansowych.

Trzecią z instytucji konsultacyjnych, która działała do 2008 r., była Wysoka Rada ds. Publicznego i Częściowo Publicznego Sektora Finansowego (Haut conseil du secteur financier public et semi-public). Instytucja ta uregulowana była w dawnym art. L614-7 CFM. Stanowił on, iż Wysoka Rada była kolegium, które składało się z członków najwyższej rady sektora publicznego i pięciu osobistości wybranych ze względu na ich kompetencje i wiedzę dotyczącą instytucji finansowych i kredytowych, którym powierzono misję z zakresu interesu publicznego. Rozpatrywała ona wszelkie zagadnienia związane z koordynacją działań i sposobami interwencji w sektorze finansów publicznych, zwłaszcza w obszarach finansowania działalności użyteczności publicznej i sektora niernynkowego, finansowania zatrudnienia i szkoleń oraz walki z wykluczeniem finansowym. Rada mogła wydawać opinie i zlecać wszelkie badania, jakie uznała za konieczne. Ze swoich działań Rada zdawała raport w publikowanym co dwa lata podsumowaniu swojej działalności.

Czwartą z instytucji konsultacyjnych, która funkcjonowała aż do 2015 r., był Komitet ds. Mediacji Bankowej (Le

comité de la médiation bancaire). W świetle obowiązującego do 20.08.2015 r. artykułu L615-2, Komitet odpowiadał za badanie sprawozdań mediatorów oraz sporządzanie rocznego sprawozdania z mediacji bankowych, które przekazywał Komitetowi Doradczemu ds. Sektora Finansowego. Był on również organem odpowiedzialnym za określenie procedur wykonywania czynności mediatorów, zapewniając w szczególności zagwarantowanie ich niezależności. Był informowany o warunkach i wysokości odszkodowań wypłacanych mediatorom przez instytucje kredytowe, firmy finansujące, instytucje pieniądza elektronicznego lub instytucje płatnicze. Komitet mógł wydawać zalecenia instytucjom kredytowym, firmom finansowym, instytucjom pieniądza elektronicznego, instytucjom płatniczym i mediatorom. Komitetowi ds. Mediacji Bankowej przewodniczył prezes Banque de France lub jego przedstawiciel. Pozostali członkowie byli powoływani zarządzeniem ministra właściwego do spraw gospodarki zgodnie z następującym podziałem: osoba zaproponowana przez kolegium konsumentów i użytkowników Krajowej Rady Konsumentów, osoba zaproponowana przez Francuskie Stowarzyszenie Instytucji Kredytowych i Firm Inwestycyjnych oraz dwie osobistości wybrane ze względu na ich kompetencje. Szczegółowe warunki stosowania tego artykułu określał Conseil d'Etat, będący najwyższym sądem administracyjnym we Francji (Teyssedre, 2022, s. 5).

Instytucje konsultacyjne współcześnie

Jak już nadmieniono, obecnie z siedmiu pierwotnych instytucji konsultacyjnych, funkcjonują jedynie trzy: Komitet Doradczy Sektora Finansowego (Comité consultatif du secteur financier), Komitet Doradczy ds. Legislacji i Regulacji Finansowych (Comité consultatif de la législation et de la réglementation financières) oraz instytucja komisarzy rządowych, którym powierzono zadania z zakresu kontrolowania działalności finansowej (Commissaires du Gouvernement et mission de contrôle des activités financières).

Pierwsza z wyżej wymienionych instytucji, Komitet Doradczy Sektora Finansowego, został uregulowany w art. L614-1 CMF. Artykuł ten stanowi, iż Komitet jest odpowiedzialny za badanie zagadnień związanych z relacjami między instytucjami kredytowymi, przedsiębiorstwami finansowymi, instytucjami pieniądza elektronicznego, instytucjami płatniczymi, firmami inwestycyjnymi, spółkami zarządzającymi portfelami i zakładami ubezpieczeń a ich klientami celem proponowania odpowiednich działań w tym zakresie, w szczególności w formie porad lub ogólnych zaleceń (Quiquerez, 2022, s. 115). Do Komitetu mogą się zwracać: minister właściwy do spraw gospodarki, pomocniczy organ nadzoru nad rynkiem APCR, organizacje reprezentujące klientów oraz organizacje zawodowe, z których wywodzą się jego członkowie. Komitet może również podejmować działania z własnej inicjatywy na wniosek większości swoich członków⁷. Zadaniem komitetu, zgodnie z art. L614-1 CMF, jest monitorowanie zmian w praktykach instytucji

kredytowych, firm finansowych, instytucji pieniądza elektronicznego oraz instytucji płatniczych w zakresie cen usług oferowanych ich klientom będącym osobami fizycznymi niedziałającymi w celach zawodowych. Dodatkowo zastosowanie znajduje art. L613-2 Kodeksu konsumenckiego, w wyniku czego Komitet i jego przewodniczący stanowią organ kolegialny odpowiedzialny za wyznaczanie mediatorów instytucji kredytowych, firm finansujących, instytucji pieniądza elektronicznego, instytucji płatniczych, firm inwestycyjnych, zarządzających portfelami przedsiębiorstwa, organizacji ubezpieczeniowych oraz pośredników ubezpieczeniowych i banków, w sytuacji gdy podmioty te o to występują. Zgodnie z art. D614-1 CMF komitet składa się z aż 32 członków oraz ich zastępców powoływanych w drodze zarządzenia przez ministra gospodarki⁸. Tym samym organ ten jest jedną z pierwszych instancji, która jest konsultowana i wypowiada się na temat wyzwań, jakie stoją przed instytucjonalną ochroną konsumenta we Francji. A wyzwania te pokrywają się z tymi, jakie identyfikowane są w tej materii przez polską doktrynę (Rutkowska-Tomaszewska, 2019, s. 15).

Drugą z obecnie funkcjonujących instytucji konsultacyjnych na rynku finansowym we Francji jest Komitet Doradczy ds. Legislacji i Regulacji Finansowych (Comité consultatif de la législation et de la réglementation financières). W myśl art. L614-2 CMF jest to organ konsultowany przez ministra gospodarki w celu uzyskania opinii na temat każdego projektu ustawy lub rozporządzenia oraz każdego projektu rozporządzenia lub dyrektywy wspólnotowej, zanim zostanie on rozpatrzony przez Radę Unii Europejskiej. Mowa tu o projektach odnoszących się do ubezpieczeń sektora bankowego, emitentów pieniądza elektronicznego, dostawców usług płatniczych i firm inwestycyjnych, z wyjątkiem tekstów dotyczących kompetencji głównego organu nadzoru nad rynkiem finansowym we Francji (AMF) lub wchodzących w zakres jego kompetencji. Dodatkowo francuski ustawodawca doprecyzował, iż projekty dekretów lub zarządzeń we wskazanych dziedzinach, inne niż środki indywidualne, mogą zostać przyjęte wyłącznie po zaopiniowaniu przez Komitet Doradczy ds. Legislacji i Regulacji Finansowych (Quiquerez, 2022, s. 115). Komitet jest również konsultowany przez ministra właściwego do spraw gospodarki (*ministre chargé de l'économie*) w sprawie wniosków o zatwierdzenie kodeksów postępowania, o których mowa w art. L611-3-1 Kodeksu monetarnego i finansowego. Negatywna opinia Komitetu w sprawie tych projektów może zostać uchylona dopiero po wystąpieniu ministra właściwego do spraw gospodarki o ponowne rozpatrzenie sprawy. Warto również zaznaczyć, iż w skład Komitetu, który tworzy 18 osób, wchodzi jeden poseł i jeden senator, natomiast szczegółowy i pełny skład tego organu, a także warunki powoływania jego członków i przewodniczącego są określone w formie dekretu i zawarte w art. D614-2 CMF⁹. Ponadto art. L614-3 Kodeksu monetarnego i finansowego precyzuje, iż pracownicy będący jednocześnie członkami Komitetu Konsultacyjnego ds. Sektora Finansowego lub Komitetu Konsultacyjnego ds. Legislacji i Regulacji Finansowych mają zagwarantowany niezbędny czas do zapewnienia przy-

gotowania posiedzeń oraz uczestniczenia w nich. Czas ten jest zrównany z faktyczną pracą, aby wyeliminować problemy z ewentualnym ustaleniem uprawnień do świadczeń z ubezpieczenia społecznego. Zainteresowani pracownicy muszą poinformować swojego pracodawcę o powołaniu na członka Komitetu i o każdym zebraniu po otrzymaniu zaawizowania.

Trzecią i ostatnią z obecnie funkcjonujących form konsultacyjnych na rynku finansowym we Francji jest instytucja komisarzy rządowych którym powierzono zadania z zakresu kontrolowania działalności finansowej (*Commissaires du Gouvernement et mission de contrôle des activités financières*). Instytucja ta, nieznacznie zmodyfikowana ordonanssem z 2013 r.¹⁰, została uregulowana w art. L615-1 CMF. Artykuł ten stanowi, iż minister właściwy ds. gospodarki może powołać komisarza rządowego, pełniącego *de facto* rolę pełnomocnika przy organie centralnym, o którym mowa w art. L511-30, instytucji kredytowej lub spółce finansującej, w sytuacji gdy państwo powierzyło takiej osobie prerogatywy władzy publicznej lub misję użyteczności publicznej. Dekret określa sposoby stosowania tego artykułu, w tym zwłaszcza warunki, na jakich komisarz może sprzeciwić się decyzjom organów opiniodawczych organu centralnego, instytucji kredytowej lub spółki finansującej, dotyczących realizacji prerogatyw władzy publicznej lub powierzonej mu misji leżącej w interesie publicznym. Dodatkowo art. D615-2, precyzując wskazane dyspozycje, stanowi, iż liczba komisarzy nie może być większa niż dziesięć osób. Natomiast art. D615-4 wskazuje, iż komisarz ma prawo do uczestniczenia w posiedzeniach zarządu i rady nadzorczej oraz walnych zgromadzeniach danego podmiotu. Komisarze są również obowiązkowo zapraszani na posiedzenia organów i komisji odpowiedzialnych za przygotowanie decyzji podmiotów. Mogą uzyskiwać od organu wszelkie dokumenty i żądać przekazania wszelkich informacji niezbędnych do wykonywania ich misji, w tym sprawozdania z kontroli wewnętrznej i zewnętrznej, a także sprawozdania z kontroli pomocniczego organu nadzoru nad rynkiem finansowym (ACPR). Ponadto, zgodnie z art. D615-5, rola konsultacyjna komisarzy przejawia się przede wszystkim w możliwości kierowania zaleceń do organu lub podmiotu, do którego zostali powołani, i możliwości zwracania się do niego o przeprowadzenie wszelkich inspekcji lub kontroli, które uznają za uzasadnione. Komisarze posiadają również w świetle art. D615-6 możliwość zgłoszenia sprzeciwu do każdej decyzji lub uchwały organu lub podmiotu, do którego zostali powołani i w terminie 15 dni od złożenia wniosku wraz z uzasadnieniem o ponowne rozpatrzenie danej sprawy. Komisarze w toku wypełniania swoich zadań podlegają bezpośrednio ministrowi właściwemu ds. gospodarki.

Wnioski

Przedstawienie w ramach niniejszego opracowania specyfiki systemu nadzoru nad rynkiem finansowym we Francji ze szczególnym uwzględnieniem tzw. instytucji konsulta-

cyjnych pozwala na sformułowanie kilku wniosków, interesujących również z punktu widzenia polskiego ustawodawcy. Po pierwsze, dwufilarowy system nadzoru, w ramach którego poza organem głównym, tzn. *Autorité des marchés financiers*, funkcjonuje również organ pomocniczy w postaci *Autorité de contrôle prudentiel et de résolution*, bardzo przypomina lata 2006–2008 w Polsce, kiedy to obok KNF funkcjonowała również Komisja Nadzoru Bankowego. Dodatkowym partykularyzmem francuskiego modelu jest bardzo rozbudowany system instytucji konsultacyjnych. Co prawda liczba tych instytucji została na przestrzeni ostatnich lat zmniejszona z siedmiu do trzech, jednak w dalszym ciągu stanowią one bardzo istotne źródło i ważny element procesu kształtowania regulacji *soft law* na rynku finansowym. Działalność, raporty oraz opinie wydawane przez Komitet Doradczy Sektora Finansowego, Komitet Doradczy ds. Legislacji i Regulacji Finansowych czy też komisarzy rządowych, którym powierzono zadania z zakresu kontrolowania działalności finansowej, mają bowiem istotny wpływ na kształtowanie się praktyki i zwyczajów na rynku finansowym we Francji. Powyższe wpisuje się zatem w specyfikę rynku finansowego, polegającą na wzroście znaczenia norm *soft law* w ramach regulacji finansowych, które nie tylko interpretują przepisy zawarte w dyrektywach i rozporządzeniach, ale także uzupełniają i doprecyzowują ich zapisy, ograniczają zakres ich stosowania, a nawet poprzedzają opracowanie nowych prawnie obowiązujących standardów lub przyjmują formę ich uzasadnienia (Nadol-ska, 2021, s. 7). W ocenie autora funkcjonowanie w danym porządku prawnym takich instytucji konsultacyjnych jak przykładowo we Francji, których opinie mogłyby być wykorzystywane w postępowaniach sądowych jako oficjalne stanowiska wyspecjalizowanych organów publicznych, mogłoby przyczynić się do szybszego kształtowania się praktyki sądowej w danym zakresie. Opinie i stanowiska takich organów mogłyby być bardzo pomocne przy rozwiązywaniu sporów prawnych między instytucjami finansowymi a ich klientami bez konieczności ingerencji ustawodawcy. Tym

samym poszerzenie instytucjonalnego nadzoru o organy konsultacyjne dałoby nowe możliwości prewencyjnego oddziaływania i zapobiegania powstaniu rozbieżności w interpretacji wielu regulacji prawnych oraz kształtowaniu spójnej linii orzeczniczej w sprawach sądowych w tempie szybszym, niż to miało miejsce w Polsce, np. w przypadku kredytów indeksowanych bądź denominowanych w walucie obcej.

W chwili obecnej w prawie polskim, w przeciwieństwie do prawa francuskiego, próżno szukać odpowiednika artykułów od 614-1 do 615-1 Kodeksu monetarnego i finansowego, w ramach których wyodrębniono kwestie odnoszące się do instytucji konsultacyjnych na rynku finansowym. W opinii autora, mając pełną świadomość specyfiki i odrębności prawa francuskiego, warto jest rozważyć skorzystanie przynajmniej w ograniczonym zakresie z wzorców francuskich w tej materii. Sukcesywne i stopniowe wprowadzenie instytucji konsultacyjnych wspomagających pracę nadzoru nad rynkiem finansowym mogłoby przyczynić się do wzmocnienia instrumentarium zabezpieczającego ochronę uczciwej konkurencji na rynku (Sega, 2021, s. 113). Powyższe wynika również z faktu, iż rozwój *soft law* na rynku finansowym wynikał tak z praktyki regulacyjnej, jak i ze specyfiki tego środowiska prawnego, w którym rola rekomendacji, opinii czy interpretacji była od początku bardzo istotna (Ofiarski, 2016, s. 137). Według autora powoływanie się na opinie i wytyczne organów konsultacyjnych w danym porządku prawnym mogłoby przyczynić się do ujednolicenia orzecznictwa w zakresie rynków finansowych i sektora bankowego, a w konsekwencji podnieść poziom stabilizacji i bezpieczeństwa prawnego w tej sferze. Doświadczenia francuskie wskazują bowiem, iż zaledwie kilka organów konsultacyjnych jest w stanie taką funkcję stabilizacyjną realizować, dlatego też niniejszy artykuł może stanowić asumpt do dalszych pogłębionych badań w tym zakresie oraz przyczynek do refleksji nad potencjalnym stopniowym uzupełnieniem modelu nadzoru nad rynkiem finansowym w Polsce.

Przypisy/Notes

¹ Tak też wdrożenie w Polsce szczegółowych procedur nowoczesnego obrotu giełdowego na początku lat dziewięćdziesiątych było możliwe dzięki wsparciu Spółki Giełd Francuskich (*Société de Bourses Françaises*) i Centralnego Depozytu SICOVAM.

² Ustawa – Loi n° 2021–1104 du 22.08.2021 portant lutte contre le dérèglement climatique et renforcement de la résilience face a ses effets.

³ Loi n° 2013–672 du 26.07.2013 de séparation et de régulation des activités bancaires (JORF n°0173 du 27.07.2013 p. 12530).

⁴ Loi n° 2003–706 du 1.08.2003 de sécurité financière.

⁵ Décret n° 2008–1029 du 9.10.2008 modifiant le décret n° 84–558 du 4.07.1984 fixant les conditions de désignation des membres du Conseil économique et social.

⁶ Ordonnance n° 2015–1033 du 20.08.2015 relative au règlement extrajudiciaire des litiges de consommation.

⁷ Komitet składa się w równej liczbie z przedstawicieli instytucji kredytowych, firm finansujących, instytucji pieniądza elektronicznego, instytucji płatniczych, firm inwestycyjnych, firm zarządzających portfelem, firm ubezpieczeniowych, agentów ogólnych i brokerów ubezpieczeniowych oraz przedstawicieli ich klientów. W skład komitetu wchodzi także poseł i senator.

⁸ W ramach 32 członków tego organu jest jeden przedstawiciel francuskiego sejmu, jeden przedstawiciel senatu, 11 przedstawicieli instytucji kredytowych, firm finansowych, instytucji pieniądza elektronicznego i instytucji płatniczych, firm inwestycyjnych, firm zarządzających portfelem, firm ubezpieczeniowych, agentów generalnych, brokerów ubezpieczeniowych oraz pośredników w transakcjach bankowych i usługach płatniczych; pięciu przedstawicieli personelu z instytucji kredytowych, firm finansowych, instytucji pieniądza elektronicznego i instytucji płatniczych, firm ubezpieczeniowych, firm zarządzających portfelem i firm inwestycyjnych, powołanych po konsultacji z krajowymi przedstawicielami związków zawodowych; 11 przedstawicieli klientów instytucji kredytowych, firm finansowych, instytucji pieniądza elektronicznego i instytucji płatniczych, firm ubezpieczeniowych, firm zarządzających portfelem oraz firm inwestycyjnych oraz trzy osoby wskazane z uwagi na ich kompetencje.

⁹ Tak też Komitet składa się z 18 członków, wśród których obowiązkowo znajdują się: przedstawiciel Ministerstwa Gospodarki i Finansów jako przewodniczący, przedstawiciel Ministerstwa Sprawiedliwości, przedstawiciel sektora ubezpieczeń społecznych, przedstawiciel Banku Centralnego, przedstawiciel głównego organu nadzoru nad rynkiem (AMF), przedstawiciel organu pomocniczego nadzoru (ACPR). Listę członków uzupełniają przedstawiciele francuskiego senatu, sejmu, najwyższego sądu administracyjnego (Conseil d'État), przedstawiciele instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, przedstawiciele organizacji ubezpieczeniowych, przedstawiciele reprezentatywnych w kraju organizacji związkowych pracowników sektora bankowego i ubezpieczeniowego oraz firm inwestycyjnych, przedstawiciele klientów instytucji kredytowych, firm ubezpieczeniowych i firm inwestycyjnych oraz osoby wskazane na członków Komitetu z uwagi na ich kompetencje.

¹⁰ Ordonnance n° 2013-544 du 27.06.2013 relative aux établissements de crédit et aux sociétés de financement.

Bibliografia/References

- Gronkiewicz-Waltz, H. (2015). Ewolucja koncepcji europejskiego nadzoru bankowego. *Europejski Przegląd Sądowy*, (4), 4–9.
- Lemonnier, M., & Mariański, M. (2017). Francuska koncepcja tytułu zbywalnego (*titre négociable*) a regulacje rynków finansowych. W: W. Rogowski (Red.), *Regulacje finansowe. FinTech – nowe instrumenty finansowe – resolution* (181–191). C.H.Beck.
- Mariański, M. (2016a). Struktura wewnętrzna oraz podstawa funkcjonowania L'Autorité des marchés financiers (AMF) jako organu nadzoru nad rynkiem finansowym we Francji. *Monitor Prawa Bankowego*, (5), 64–73. <https://www.monitorpb.pl/archiwum/>
- Mariański, M. (2016b). Uprawnienia i kompetencje francuskiego organu nadzoru nad rynkiem finansowym L'Autorité des marchés financiers (AMF) – część druga. *Kortowski Przegląd Prawniczy*, (4).
- Mariański, M. (2020). *Problematyka regulacji rynku finansowego w ujęciu transgranicznym. Analiza na przykładzie prawa polskiego i prawa francuskiego*. Wydawnictwo UWM.
- Mariański, M. (2023). Uprawnienia i kompetencje francuskiego pomocniczego organu nadzoru nad rynkiem finansowym Autorité de contrôle prudentiel et de résolution (ACPR). *Przegląd Prawa Handlowego*, (4), s. 38–43.
- Nadolska, A. (2014). *Komisja Nadzoru Finansowego w nowej instytucjonalnej architekturze europejskiego nadzoru finansowego*. Wolters Kluwer.
- Nadolska, A. (2021). *Soft law w regulacji rynku finansowego w Polsce. Rekomendacje, wytyczne i lista ostrzeżeń publicznych KNF*. C.H.Beck.
- Ofiarski, Z. (2016). Rola soft law w regulacji rynku finansowego na przykładzie rekomendacji i wytycznych Komisji Nadzoru Finansowego. W: A. Jurkowska-Zeidler, & M. Olszak (Red.), *Prawo rynku finansowego. Doktryna, instytucje, praktyka* (137–160). Wolters Kluwer.
- Peron, A. (2021). *L'essentiel du droit bancaire*. Gualino.
- Quiquerez, A. (2022). *Droit bancaire*. Gualino.
- Rutkowska-Tomaszewska, E. (2019). Czy struktura instytucjonalna ochrony konsumenta na rynku usług finansowych wymaga zmian? *Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego*, (11), 15–23. <https://doi.org/10.33226/0137-5490.2019.11.3>
- Sęga, G. (2021). Soft law jako instrumentarium zabezpieczające ochronę uczciwej konkurencji na rynku kapitałowym – zagadnienia wybrane. *Internetowy Kwartalnik Antymonopolowy i Regulacyjny*, (1/10), 100–116. <https://doi.org/10.7172/2299-5749.IKAR.1.10.7>
- Swaczyna, M. J. (2017). Na drodze do jednolitej procedury restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji banków w Unii Europejskiej. W: W. Rogowski (Red.), *Regulacje finansowe. FinTech – nowe instrumenty finansowe – resolution* (114–131). C.H.Beck.
- Teyssedre, J. (2022). *Le Conseil d'État, juge de droit commun du droit de l'Union européenne*. LGDJ.
- Tokarczyk, R. (2008). *Komparatystyka prawnicza*. Wolters Kluwer.

Dr hab. Michał Mariański, prof. UWM

Doktor habilitowany nauk prawnych, radca prawny, profesor nadzwyczajny w Katedrze Prawa Finansowego i Prawa Podatkowego Wydziału Prawa i Administracji UWM w Olsztynie; absolwent Faculté de droit – Université d'Auvergne (Francja); członek Sekcji Polskiej Stowarzyszenia Przyjaciół Francuskiej Kultury Prawniczej im. Henriego Capitant (Association Henri Capitant des amis de la culture juridique française). Posiada certyfikat znajomości języka francuskiego pierwszego stopnia wydawany przez Prezydenta Republiki Francuskiej (*Certificat Pratique de la langue française 1er degré* – na Université Blaise Pascal, Francja). Specjalizuje się w prawie rynku finansowego, prawie prywatnym międzynarodowym oraz prawie porównawczym ze szczególnym uwzględnieniem prawa francuskiego.

Dr hab. Michał Mariański, prof. UWM

Habilitated doctor of legal sciences, legal advisor, associate professor at Department of Financial Law and Tax Law of the University of Warmia and Mazury in Olsztyn. Graduated at Faculté de droit - Université d'Auvergne Clermont-Ferrand (France); member of Polish Section of the Association of Friends of French Legal Culture Henri Capitant (Association Henri Capitant des Amis de la Culture Juridique Française); has a First Level Certificate in French, issued by the President of the French Republic (*Certificat Pratique de la langue française 1er degré obtained at Université Blaise Pascal, France*). He specializes in the law of financial market, international private law and comparative law with a specialization in French law.